

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 1. Novi in Palæstina Origines defensores. Justinianus imperator
Originem damnari curat à Vigilio, aliisque Patriarchis. Quo tempore ista
contigerint, curiosiùs indagatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

DISSERTATIO HISTORICA DE SYNODO QUINTA ŒCUMENICA

*In qua Origenis, ac Theodori Mopsuesteni Pelagiana Schola Doctorum
justa damnatio exponitur, & Aquilejense Schisma describitur.*

CAPUT I.

Novi in Palestinâ Origenis defensores. Justinianus Imperator Origenem damnari curat à Vigilio, aliisque Patriarchis. Quo tempore ista contigerint, curiosus indagatur.

Pætori Christianæ religionis dogmati Anastasio Imperatoræ hæretico gravius vulnus illatum fuerat, quàm quod Justinii successoris Orthodoxæ doctrinæ tenacissimi industriâ citiùs potuerit sanari. Severo quidè

Antiocheno, & Petro Apameensi damnatis, ac Chalcedonenſis Synodi decretis severiſſimis legibus firmatis, plurimi paſſim ad meliorem frugem revertebantur. Cæterum Juſtiniano poſteà imperium indepto nova Origeniſtarum peſtis erupit, quæ Palæſtinam univerſam in partes diſtraxit, ac Catholicum Orbem longioribus diſſidiis implevit. Et quidè circa annum poſt Servatoris adventum quadringentiſimum eadem regio variis in cauſâ Origenis itumultibus afflicta fuit, quibuſdam hominem defendentibus, longè pluribus eundem deteſtantibus, quæ quidè Eccleſiaſtici Annales exactè deſcribunt, de quibus etiam diximus lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 2. Porrò exitialis ſectæ reſpreſſa videbatur, mortuis enim Joanne Hieroſolymitano, Ruſino Aquilejenſi, ac Melaniâ ſeniore magnis Origenis advocatis, nullus Orthodoxi nominis profeſſor Origeniana paradoxa palam defendere audebat, quando integro poſteà elapſo ſæculo eadem ſuperſtitio emerſit, & non modò Judæam originem ejus mali, ſed Orbem univerſum novis diſſenſionibus involvit; ita diutius ſub cinere latitans ignis latè ſerpente flammâ univerſa abſumpturus erupit. Totius conſtator incendiî à Sancto Quiriaco Anachoretâ, cui de facie probè idem cognitus fuerat, hiſce deſcribitur: *Nonnus fuit horum malorum primitiæ, qui cum non ignavum ad hæc adminiſtrum inveniſſet Leontium Byzantinum, poſt deceſſum Beati Patris noſtri Sabæ continuo hunc malum morbum ſeminavit ubique in Eccleſiâ: Apud Surium die 29. Septembris. Hic Sabas cum maximam Lauram condidiſſet (ita enim deſertus locus diſperſis, atque ab ſe invicem diſjunctis cellulis*

Anachoretis habitatus vocabatur) in Monachorum rigidioris diſciplinæ impatientium odium incidit, quare aliò divertere compulſus eſt; at Eliæ Patriarchæ mandatis paulò poſt revocatus ſuæ iterum Lauræ præſicitur. Verùm illi, quos livor in ſanctiſſimum virum urebat, rotundo agmine diſcedentes propè torrentem Thecuzæ dejectas jam olim cellulas reſtaurantes, alteram Lauram fundarunt, quam etiam *Lauram Novam* nuncuparunt. Hos tamen rebelles Monachos magnus Sabas plurimis beneficiis ad obſequium reduxit, Joanne viro ſpectatæ virtutis eiſdem præpoſito, qui cum ſanctiſſimè demandatum munus per ſeptennium obiſſet, fatiſ conceſſit. Fertur morti proximus hæc vaticinatus: *Ecce veniunt dies, in quibus, qui præſentem locum habitant, deſciſcent à rectâ fide.* Succēſſit Paulus origine Romanus, ſub cujus præſecturâ Nonnus Palæſtinus cum Leontio quodam Byzantino Monachum induit. Erat is jamdiu Origenianæ ſcholæ paradoxis innutritus, ſtatimque peſſimum virus in reliquorum animos inſtillare occēpit. Cæterum Paulo regiminis perſeſo, ac proindè vix ſexto præſecturæ menſe exacto ſpontè in Arabiam ſecedente Agapetus Lauræ regimen aſſumpſit, qui Nonnum unâ cum aliis tribus Monachis Origeniano dogmate infectis è Laurâ expulit. Nonnus Eliâ Patriarchâ anno 518. decimâ die poſt Anaſtaſii Imperatoris mortem deſuncto Joannem ſucceſſorem adit, rogatque ut iterum Lauræ reſtituatur, at Joannes auditam ab Agapeto facti cauſam, rationemque probavit. Agapeto intrâ quinquennium extincto ſuccedente Mammante homine ſimpliciſſimo Nonnus, ac collegæ intrâ novam Lauram admittuntur, *malignum quidè morbum adhuc in animis inhabitantem circumferentes, ſed quem metu Sabæ non proſerebant, nec ad aliorum aures audebant tranſmittere.* Horum auctor venit Cyrillus Scythopolitanus in libro de Vita Sabæ apud Surium die 5. Decembris. Sed ficta citè in naturam ſuam redeunt; hæud diu Nonnus prava dogmata diſſimulare potuit, ſed initio quidè clanculum, poſteà ubi plurimos ſectatores ſe habere intellexit, metu omni depoſito magnus Origenianæ doctrinæ magiſter palam evaſit, & non modò novæ Lauræ, ſed & reliquorum Monachorum animos ſectæ adiciere per emiſſarios curavit, ut ex cap. 11. Vita Sancti Quiriaci

riaci colligitur. Cæterum Sabas meliores in Orthodoxo dogmate continebat, & quò validiori impetu Nonni machinas frangeret, circa annum 528. corpore licet imbecilli, & ob senectutem jam in curvitate declinante, erat enim nonagenarius, ex Palæstinâ Constantinopolim ad Justinianum Imperatorem profectus Principis opem contra Origenistas jam totâ Palæstinâ ebullientes imploravit, ita verò fertur Imperatorem allocutus: *Arii, Nestorii, & Origenis dogmata conturbant Ecclesias, nec sinunt eas purâ frui tranquillitate, & ideo à tuâ potentia magnum est adhibendum studium, ut omnibus viribus ea tollas de medio, & tantum malum procul expellas. Hæc si feceris bonam spem concipio, & in Deo confido fore, ut dires sequatur remuneratio, Romaque universa, & Carthago, & quæcunque amiserunt, qui antè te imperarunt, cernentur rursus partes tui imperii: Apud memoratum Cyrillum cap. 94. Imperator barbarorum incursionibus repellendis intentus Ecclesiasticis rebus passim jam labentibus haud tam celeriter manum admovere potuit. Anno 531. Sabâ defuncto Origenistæ fortius in Palæstinâ animos collegere, atque universam provinciam in partes trahere pertentaverunt. Inter cæteros Nonni assectas eminebant Theodorus, ac Domitianus, qui postea ad sacras infulas evecti non uno malo Sabæ Monachos affixere. Libeat ista à Cyrillo accipere, qui earum calamitatum non modica pars fuit: *Postquam enim, inquit, fuit Ecclesia recens liberata ab hæresibus, et respiravit à longis illis tumultibus, & perturbationibus, quas nempe Severus, Petrus Apameensis, atque Anthonimus dederant, & fuit in eâ quies, & tranquillitas, malignus in eam rursus invidum iniiciens oculum movet adversus eam quosdam Nonni assectas, Domitianum inquam, & Theodorum, qui cum jam olim sentirent ea, quæ Origenes, ubi etiam assumpserunt auxilium temporis, & eorum alter quidem Galatarum, Theodorus autem Casarea Cappadocia creati sunt. Antistites, magnam suam ostentantur potestatem. Theodorus à Liberato Diacono cap. 23. vocatur Origenis defensor; de altero verò scribit hæc Facundus Hermianensis lib. 1. de tribus capitulis ad Justinianum cap. 2. Domitianus Ancyrensis civitatis Episcopus provincia primæ Galatiæ, qui fuit Origenianæ hæresis manifestus assertor. Nonnus horum magni nominis Antistitum suffragiis suffultus Petri Patriarchæ Hierosolymitani animum tentavit, eumque ergâ Monachos maximæ Lauræ Sancti Sabæ concitavit. Non est animus hic recensere injuriarum, ac malorum myriadas, quas Origenistæ Sancti Sabæ Monachis intulerunt; videatur Cyrillus nobis memoratus cap. 106. Certè quicumque Origenistis contradicebat, Sabaita ignominia causâ appellabatur. Quare Monachi maximæ Lauræ communi consilio Gelasium Præfectum ad Justinianum Principem delegant de illarâ vi ab Origenistis conquesturum. Ille quidem è vestigio in regiam urbem profectus diuturniorem ibidem moram faciens re infectâ abire tandem cogitur, omnes enim aditus, teste Cyrillo cap. 107. præoccupaverat vitii colophon, qui Nonni sectatorum erat præcipuus, Theodorus, eis diligentibus impostis custodiibus, ac speculatoribus, ne per aliquem eorum eis inscientibus ingrederetur Monachus ex Hierosolymis, & Patriarchæ, & Imperatoris aures ad se attraheret. Itaque Gelasius ad suos revertens animi mœrore, ac longioris peregrinationis incommodis fractus extinctus est Amorii. Cum autem, prosequitur idem cap. 106. hoc rescivissent Nonnus, Theodorus, & Domitianus, & quicumque erant ejusdem vitii emulatores Georgium, qui ipse quoque sectam sequebatur Ori-**

genis, ejus loco Præfectum, & Ducem constituunt, & in divitissimi Sabæ throno (djustitia, & Dei tolerantia) collocant. Sed haud diutius Nonno victoriâ lætari licuit, nam paulò post tardæ Numinis vindictæ poenas dedit miserrimè extinctus; statimque etiam Georgius turpissimi criminis reus è Sabæ Laurâ expellitur septimo præfecturæ mense, simulque Cassiano viro integerrimo, qui anno 536. Synodum Constantinopolitanam sub Mennâ subscripserat, regimen demandatur, qui tamen decimo mense defunctus Cononi locum cedit. Cononi, inquit Cyrillus, post ipsum nempe Cassianum, mandant Monachi præfecturam, mandant verò Deo, ut arbitror, Monachorum animos ad hoc movente, fuit enim vir ille summè resplendens, & rectis dogmatibus, & omni virtute, & rectè factis; qui etiam in præfectura usus est magna cura, & diligentia; nam & eos, qui illinc recesserant ejecti ab Origenistis, Patres rursus collegit, & Lauram, quæ à frequentibus illis tumultibus, & bellis hæreticorum jam inclinata fuerat, ingenua mox erexit, ac veluti renovavit. Hic Conon per Pelagium Diaconum Apostolicæ Sedis Apocryfarium Origenem, ac postea in Synodo V. Origenistas, quos inter fuit Theodorus Cappadox, damnandos curavit, uti nobis suo inferius loco describetur.

Hæc quo anno gesta sint, Ecclesiastica historia scriptoribus incompetum est. Antè cæteros mihi semper nominandus Baronius narratos hucusque tumultus recitat anno 532. Num. 29. concludens: *Quod enim hæc ipsa annis singulis haud facile distingui possint, placuit unâ simul narratione relata prosequi.* Illi tamen certum videtur memorata diffidia contigisse antè annum 537. nam eo anno Num. 28. narrat, Pelagium peractâ Zoili Alexandrini Episcopi consecratione ad adlam regiam redeuntem à Monachis Palæstinis libellos contra Origenem ad Justinianum deferendos accepisse, & anno insequenti Origenem ab Imperatore, & Patriarchis fuisse damnatum. Non adprobo; nam extat locupletissimum contra eam opinionem testimonium. Anno 536. Majo mense celebrata est Constantinopoli Synodus à Mennâ Patriarchâ, cui plures etiam Episcopi Itali interfuere; qui Agapetum Pontificem eò usque comitati fuerant; porrò in ejusdem subscripti onibus legitimus sessionis habitas præsentibus inter reliquos *Stephano Diacono, & ambasciatore Sotherici Sanctissimi Episcopi Casarea metropolitani primæ provincie Cappadocum, & Gajano Presbytero, & ambasciatore Elpidii Sanctissimi Episcopi Ancyran metropolitani primæ Galatiæ.* At tempore persecutionis Monachorum Lauræ Sancti Sabæ erat Episcopus Casarea Theodorus, & Ancyræ Domitianus ex laudati Cyrilli tunc viventis testimonio; quare post annum 536. cæpta est illa persecutio. Habemus ergo Origenistarum turbas à Theodoro Casareensi, ac Domitiano Ancyrano Nonni assectis post annum 537. excitatas; quo verò sequenti tempore contigerint, ex libello de gestis Sancti Quiriaci satis aperte mihi colligere videor. Scriptor vitæ illius Sancti Anachoreta apud Sarium die 29. Septembris chronologiam exactam vitæ ejusdem exhibens cap. 3. hæc narrat: *Jam decem, & octo annos natus nono quidem anno Magni Leonis, octavo autem Anastasii Hierosolymorum Pontificatus in sanctam civitatem venit. Erat annus Epochæ Christianæ 465. nam Leo ad imperium evectus est Constantino, & Ruffo Coss. anno 457. VII. Idus Januarii. Postea cap. 7. scribit: Venit in Sanctam civitatem decem utique, & octo annos natus, mansit autem novem apud Sanctum Gerasimum; transiit*

translegit decem annos in monasterio magni Euthymii. Minstravit autem triginta, & novem in Laurâ Sued. Quinque anni præterierunt, dum vesceretur scillis in solitudine Naurphâ, & totidem alii rursus in Rybâ, & quod ipse septem quidem annis manserit in Susacim jam relatam est. In sancti autem Charitonis speluncâ à quinque annos degit. Addit deinde decem insuper eundem annos vixisse. Factâ ergo temporis supputatione à duodeviginti annis, quando anno 465. Hierusalem Quiriacus, qui aliis Cyriacus est, primum venit, abhinc anno 75. ætatis 93. Christianâ Epochâ 540. in Sancti Charitonis speluncam se recepit. At cap. 10. hæc legimus: *Nota itaq; misericordiâ bona illa, & clemens anima Quiriacus rursus descendit ad Lauram, & cum ad beati Charitonis cellam quinque transgessit annos vehementissime decertavit adversus eos, qui eadem sentiebant, quæ Origenes.* Porro dum ibidem Quiriacus versabatur, Cyrillus Scythopolitanus cum literis Joannis Silentiarri ad eundem venit: *Litteræ autem significabant bellum tunc fuisse suscitatum adversus sanctam civitatem, et eum obsecrabant, ut Deum oraret intensius, ut qui erant in novâ Laurâ cum Nonno, & Leontio, qui Origenis dogmata defendebant, & adversus rectam fidem militabant, vincerentur.* Quiriacus literis perlectis tale Cyrillo responsum dedit: *Dic ei, qui te misit, ne animo angamur, o Pater, eisd enim videbitur, Nonnum quidem, & Leontium vitâ excessisse miserimè.* Ex his palam fit post annum 540. Nonnum graves illas turbas dedisse, ac maximam Lauram S. Sabæ invasisse, Gelasium illius præfectum ad Imperatorem aditu prohibentem, Georgium Origenistam Monachis Sabæ Abbatem constitutum, ac paulò post Nonnum extinctum. Unde cap. 13. inquit: *Quoniam autem quando legum Origenis diligens custos Nonnus turpissimo exitu expulit animam, & fractæ fuerunt omnes eorum vires, & cessavit bellum adversus Orthodoxos, & illi inter se invicem prælia cierunt, & pericula, multi venientes in antrum Charitonis divino Quiriaco non parvam exhibebant molestiam ejus silentium, & quietem interurbantes.* Hunc Quiriacum subscripsisse Synodum Mennæ scribit Baronius in notis ad diem 29. Septembris. At in subscriptione Synodi ita legitur: *Cyriacus Diaconus, & Monachus ipsius novæ Lauræ.* Eo verò anno 536. quo habita fuit illa Synodus, Sanctus Quiriacus erat Presbyter, nam cap. 6. vitæ ejusdem scribitur: *Quadragesimo anno ætatis provehitur ad honorem Presbyteratus, nempe anno 487. etenim anno 465. duodeviginti annos habebat, ergo ille Cyriacus Diaconus alter fuit à Sancto Quiriaco.* Præterea, ut patet ex laudato testimonio, toto septennio antè annum 540. degit Quiriacus in solitudine Susacim, neque unquam fuerat Monachus in novâ Laurâ.

^{Anno}
543. Rursus ex tempore consecrationis Zoili Episcopi Alexandrini id ipsum etiam potest confirmari, quæ de re cum summi viri Baronius, ac Panvinius in diversâ sententia abierint, hic enim anno 543. ille verò 537. Zoili inaugurationem ponit, id diligentius indagandum est, indè enim damnati Origenis tempus exactè intelligitur. Dioscorum juniorem anno 517. Alexandrinam sedem indeptum fuisse tradit Victor illius temporis scriptor in Chronico: *Agapito V. C. Cos. Joannes Alexandrinus Episcopus moritur, & pro eo Dioscorus ordinatur.* Theophanes etiam insignis Chronographus anno 26. Anastasii scribit: *Hoc anno Joanne Nicæota Alexandria Episcopo hæretico vitâ suâ. Dioscorus minor Timothei Aluri nepos Alexandrinus Præsul est institutus.* Anno verò sequenti recitit Anastasii Imperatoris mortem, qui obiit anno 518. nonâ Julii, cum imperasset annos 27. menses 3.

Quare ex Theophane etiam anno 417. Dioscorus Alexandrinæ Ecclesiæ thronum occupavit. Annos illum tres in Episcopatu transgessit Sanctus Nicephorus Patriarcha C. P. idemque Theophanes scribunt, quibus tamen aliquot menses addendi sunt, nam ejusdem obitum recenset Victor anno 521. Valerio, & Justiniano Cos. *Alexandrinæ Ecclesiæ Dioscoro Episcopo mortuo Timotheus succedit.* Theophanes etiam anno tertio Justiniani, nempe 521. Dioscoro mortuo Timothei initia recitat, cum anno superiore Vitaliani consulis necem, quæ patrata est anno 520. narrasset. Baronius anno 519. Timotheum sedisse scribit, quod Liberatus Diaconus cap. 19. narrat, Severum Antiochiâ fugâ elapsam Alexandriam cum Juliano Haliarnasico se recepisse, additque: *Eo tempore Alexandria mortuo Dioscoro minore Timotheus Ecclesiæ illius suscepit episcopatum, à quo gratissimè suscepti Severus, & Julianus sedebant ad labronem.* At Severus fugit anno nuncupationis Antiochenæ quingentesimo sexagesimo septimo mense Gorpiæo ex Evagrio lib. 4. cap. 4. nempe mense Septembri anno 519. vulgaris Epochæ, & ex literis Dioscori Legati ad Hormisdam Papam datis C. P. Tertio Kal. Julias Eutharico Cos. anno 519. eodem mense Paulus Antiochiæ Præsul electus fuit, cujus electione intellectâ Severus Antiochiam reliquit. Verum Liberatus susceptus à Timotheo Severum, ac Julianum dicit, nempe cum electus fuit Episcopus, non autem cum isti Alexandriam primum pervenere, etenim tum temporis sedisse Dioscorum his testatur Theophanes: *Eo nuncio accepto fugit Severus, ac pariter Julianus Haliarnasii Episcopus, & Dioscoro Alexandrinum adhuc Episcopatum administrante in Egyptum profecti &c.* Anno itaque 521. Timotheus Alexandrinam Ecclesiam gubernandam suscepit. Hormisda quidem Pontifex anno 519. scripsit Dioscoro ipsius ad Justinum Legato, velle se eidem ab Imperatore Alexandrinam sedem impetrare, erat enim Dioscorus patriâ Alexandrinus, legatur epistola 54. Hormisdæ. Ex quibus mihi probatur, tunc non sedisse Alexandria Asterium Catholicorum Episcopum, cujus neque ullam mentionem faciunt Theophanes, nec Tunonensis, nec Liberatus in Breviario, nec Leontius in libro de sectis act. 5. qui duo Scriptores Alexandrinorum Episcoporum seriem diligentissimè concinnarunt. Hunc tamen Asterium unâ cum Timotheo sedisse sub Justino ex actis Sancti Arethæ Martyris colligit Baronius, quorum fides confirmari videtur ex Nonnosi excerptis apud Photium Cod. 3. Castiganda tamen hæc est narratio Ricciolii Reformatoris Chronologiæ, qui Tomo 3. catalogo IX. in elencho Patriarcharum Alexandrinæ Ecclesiæ pag. 17. hæc de Asterio scripsit: *Asterius Catholicus jussu Justiniani Imperatoris datus Catholicis viro adhuc Timotheo, eique adherentibus hæreticis sedit jure 15. annos.* Hunc ibidem electum ponit anno 535. Acta S. Arethæ, & Sociorum apud Surium die 24. Octobris hoc initium habent: *Instabat quintus annus, ex quo Justinus acceperat sceptrum Romani imperii.* Quintus Justiniani annus incepit 9. Julii Epochæ Christianæ 522. quo anno Asterio Alexandrino Episcopo Martyres illi passi dicuntur. Non ergo à Justiniano Arethas Alexandrinis sacris præpositus fuit. Quod addit, sedisse illum annos 15. jure, falsum est, nam mortuus fuisset Asterius anno 550. cum tamen ibidem asserat Paulum Catholicum anno 536. jussu Justiniani electum fuisse Alexandria Antistitem, & sequenti 537. Zoilum item Catholicum; cur enim vivente Asterio viro Orthodoxo supparet Episcopos Justinianus dedisset?

differ? Sed ad Timotheum redeo. Hunc sedisse annos decem & septem Theophanes affirmat, totidem eidem annos assignat Sanctus Nicephorus Patriarcha: ergo moritur anno 538. Exactè itaque Victor in Chronico scribit: *Joanne V.C. Cos. Alexandrinæ Ecclesiæ Timotheo mortuo, qui Dioscoro minori successerat, duo populi electione peruersi ordinantur uno die Episcopi Theodosius, & Gajanus.* Atque hoc pacto & Victor septemdecim Timotheo annos tribuit. Fuerat Theodosius Timothei Archidiaconus, Gajanus verò à sacris orationibus ex Leontio actione 5. libri de Sectis. Hoc Schisma eruditè narrat Liberatus, qui tunc vivebat, cap. 20. sui Breviarii, quod eo anno 538. contigisse confirmat Theophanes, qui Gajani initia statuit anno Justiniani XI. qui cum parte ejusdem anni concurrat. Auctor est Liberatus, Theodosio causam adjudicatam fuisse in exilium Gajano deportato post dies centum, & tres à suscepto Episcopatu. At post duos menses Theodora Augusta Narsetem summam cum potestate Alexandriam destinavit, ut susceptos contra Theodosium tumultus compesceret. Theodosius cum mansisset in sede anno uno menses quatuor paucis ei communicantibus Alexandriam profectus Constantinopolim venit, ubi cum nullatenus Chalcedonensem Synodum recipere vellet, Theodoram mitti exilium deprecante sexto ab urbe regia milliario in basilicam viæ ad Stemapontem insidentem relegatus est. Hinc rectè Victor, Nicephorus, ac Theophanes duos Episcopatus annos Theodosio concedunt; anno ergo 540. depositus est. Victor Theodosium exilio multatum scribit *Justino Consule*, eo inquam anno 540. Hoc ipsum ex literis Vigilii Papæ confirmatur, qui respondens Mennæ Constantinopolitano Anestiti confirmat latum ab eodem anathema in Theodosium Alexandrinum, aliosque Severi, ac Petri Apameensis sectatores. Datae sunt literæ Vigilii XV. Kal. Octobris Justino V.C. Consule.

Interea Paulus Tabennensiorum Monachorum Abbas Constantinopolim venerat Justiniani opem imploraturus; monachi enim, quibus præerat, palam eundem despiciebant, nullave ratione ad officium revocari poterant. At *divino nutu*, inquit Liberatus cap. 23. *cathedram vacantem inveniens meruit per Pelagium Diaconum Vigilii Papæ Apocryfarium Alexandriæ Episcopatum.* Hæc electio contigit Basilio V.C. Cos. anno 541. ex Tunonensi: *Alexandrinæ*, inquit, *Ecclesiæ Theodosio, atque Gajano exulatis Paulus præpositus Tabennensiorum Monachorum à defensoribus Synodi Chalcedonensis ordinatur Episcopus.* Theophanes in tabulis Chronologicis Pauli Patriarchæ initia recitat anno Justiniani XIV. qui cum anno nostræ Epochæ 541. concurrat. Paulo Nicephorus, ac Theophanes duos sacre præfecturæ annos assignant, Baronius unum tribuit, sed sine teste. Et hic quidem Pauli electionem ad annum 536. collocat, quod Liberatus cap. 23. illius electione recitata pacem Ecclesiæ datam affirmat anno X. Justiniani. Sed plures codices annum non recitant, & certè Baronius ad annum eundem Num. 118. cum annum nullo numero signatum legeret addidit *decimo: Ita*, inquit, *supplendum ex rebus gestis superius enarratis.* Sed si annus decimus in vetustioribus codicibus habeatur, Liberatus non ad Alexandrinam Ecclesiam, sed ad Orientalem respexit damnatis Severo, ut ibidem notat, atque Anthimo in Synodo Constantinopolitana à Mennâ Patriarchâ, & postea ab Imperatore, & Petro etiam Hierosolymitano in Concilio provinciali. Vir clarissimus statuit initia Vigilii Papæ an-

no 537. At Liberatus scribit eo ipso loco: *Paulus ordinatus est à Mennâ Constantinopoli presente Pelagio responsario Vigilii.* Quare Vigilio Pontifice Paulus consecratus fuit. Cæterum paulò post, cum idem Paulus in homicidii suspicionem venisset, missò à Principe cum literis Pelagio Diacono à Patriarchis Antiochiæ, & Hierosolymorum, itemque Hypatio Ephesino depositus fuit. Zoilo Alexandrinis sacris præposito: Res Gazæ in Palæstinâ peracta est anno 543. Certè Zoilo septem sacre præfecturæ anni tribuuntur à Nicephoro, & Theophane, cum verò anno 551. depositus fuerit Apollinare subrogato, ut constat ex literis Vigilii Papæ, in quibus legitur anathema contra Theodorum Cappadocem latum, ut ad eum annum dicemus, datae enim sunt literæ anno P.C. Basilio X. die 14. Augusti, ejusdem Zoili inauguratio citrà annum 543. retrahi nequit. Electionem, ac depositionem postea Pauli Alexandrini præter Liberatum recitat etiam Procopius in arcanâ Historiâ pag. 120. additque nonnulla, ex quibus & Ecclesiastici annales suppleri possunt, & tempus depositionis ejusdem facilius intelligi. *Paulus*, inquit, *haud diu fuit, cum Byzantium appulit rogaturus Imperatorem, et pondò septiescentum auri oblaturus, ut in sacerdotium restitueretur &c. Nemini jam dubium erat, quin sacerdotium Paulus esset consecuturus. Verum enim verò Principi id imperanti haud quaquam Vigilii, qui per id tempus Byzantii versabatur, concedendum censuit, neque de sententiâ à se nimirum per Pelagium latâ decedendum.* Quare si Paulus dignitate privatus paulò post Byzantium venit, nequaquam tamen voti compos evasit Vigilio resistente, manifestum est, integrum decennium non intercessisse, sed tres circiter, aut quatuor annos Vigilio initio fere anni 547. Byzantium appulso, à quo Paulus repulsam tulit. Interim corrigendus venit Bollandus in notis ad Vitam Sancti Joannis Eleemosinarii die 23. Januarii, ubi §. 3. num. 14. dicit Zoilum anno 538. electum, ac sedisse annos septem, quod falsum esse constabit ex literis modò laudatis, quarum testimonia ad annum 551. dabimus, & ex Facundo Hermianensi insigni illius ætatis scriptore, qui lib. 4. cap. 4. scribit: *Zoilus quoque Alexandrinæ Urbis Antistes cum Romanum Episcopum venire cognosceret obviam illi ad Siciliam misit, conquerens necessitate se ad ipsius decreti affirmationem fuisse compulsum; Quod hic ei nempe Constantinopoli Romanus Episcopus in facie palam nobis quoque inter alios presentibus, exprobravit.* Ecce oculati testis assertione Zoilus anno 547. quo Vigilii Papa Constantinopolim venit, Alexandrinam Ecclesiam gubernabat. Undè Reformator Chronologiæ audiendus non est, qui Zoilum consecratum ait anno 537. atq; eodem ipso anno dejectum Apollinare subrogato, cui annos XXIII. Episcopatus fingit, cum Nicephorus, ac Theophanes XIX. tantum assignent, nam mortuus est anno 570. cum anno 551. in Zoili locum substitutus fuisset. Improbum laborem assumerem, si vellem, vel unius catalogi hujusce Reformatæ Chronologiæ errores corrigere. Certè in Baronio legere poterat, Zoilum usque ad annum 551. Alexandrinam Ecclesiam rexisse. At annos ex arbitrio addere, demere, sine teste, sine tabulis haud equidem, credas velim, est reformasse, sed deformasse chronologiæ. Itaque Zoilus anno 543. consecratur Episcopus, quæ erat eruditissimi Panvini mei sententia, quam pluribus illustrium Scriptorum testimoniis illustravimus.

Pelagius Zoili consecratione peractâ Constantinopolim rediens obvios quosdam Palæstinos Monachos habuit,

habuit, qui libellos contra Origenem, ac sectatores ad Principem deferentes Pelagii operam etiam atque etiam rogant. Ille quidem lubenti animo rei manum admovit, nam eo pacto Theodori magni Origenistarum patroni potentiam, atque existimationem, quâ plurimum apud Principem pollebat, deprimendam sperabat. Scribit Liberatus cap. 23. *Igitur Pelagius æmulus existens Theodoro Casarea Cappadociae Episcopo volens ei nocere, ed quod esset Origenis defensor, unâ cum Menna Archiepiscopo Constantinopolitano flagitabat à Principe, ut iuberet fieri, quod illi Monachi supplicabant, ut Origenes damnaretur cum ipsis capitulis talia docentibus.* Justinianus Ecclesiasticis causis libenter se se immiscebat, præsertim cum nihil antiquitus haberet, quàm hæresibus eliminatis pacem, ac tranquillitatem Ecclesie donare; undè & plurima ejusdem edicta contra plerosque Hæresiarchas leguntur. Et quidem plûsqvam Laicum deceret, sacris disputationibus vel per multam noctem incumbere; quare haud difficulter Monachorum postulatis Mennæ, ac Pelagii hortatione accedente aures dedit: *Annuuit, inquit Liberatus, Imperator facillimè, gaudens se de talibus causis iudicium ferre. Jubente eo dictata est in Origenem, & in illa capitula anathematis damnatio, quam subscribentes unâ cum Menna Archiepiscopo apud Constantinopolim reperti, deinde directâ est Vigilio Romano Episcopo, Zoilo Alexandrino, Euphemia Antiocheno, & Petro Hierosolymitano: Quibus eam accipientibus, & subscribentibus, Origenes damnatus est mortuus, qui vivens fuerat antè damnatus.* Encyclicam ergo Epistolam scripsit Justinianus ad quinque Orbis Patriarchas, quam Ecclesiasticis annalibus magnus Historicus inseruit anno 538. pag. 281. Illius autem hoc exordium fuit: *Nobis semper studio fuit, atque etiam nunc est, rectam, & irreprehensibilem Christianorum fidem, statumque sanctissimum Dei Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesie perturbacionem expertem usquequaque custodiri. Hæc nobis prima, & antiquissima cura est, per quam & nobis in præsentis sæculo imperium à Deo traditum esse, & conservari credimus, & Reipublicæ nostræ inimicos subdi, & in sæculo futuro misericordiam in conspectu bonitatis ejus nos adepturos speramus.* Postea: *Ad nos alatum est nonnullos Dei metum in animo non habentes, nec rectæ doctrinæ discrimen tenentes, quo salvatur quicumque veritatem cognoscit, relictiis divinis scripturis, sanctisque Patribus, quos Catholica Dei Ecclesia Doctores habet, per quos omnis ubique hæresis expulsa est, fides verò Orthodoxa declarata, Origenem, ejusque dogmata Paganorum, & Arianorum, & Manichæorum erroribus asfina assevere, per quæ ille in foveam incidit.* Indè ejusdem errores de mysterio Trinitatis, de animarum præexistentiâ, de animâ Christi, aliisque de rebus refert, ac Sanctorum Patrum testimoniis eosdem impugnat; illorum verò summarium continetur in novem canonibus, quos Epistolæ subiicit, eosque nuper eruditissimis notis illustravit meus Lupus Doctor, ac Professor Lovaniensis in commentariis ad Synodum V. subdit ibidem Imperator: *Hanc Epistolam ad tuam Beatitudinem dedimus, quâ eam hortamur, ut omnium, qui in hac regiâ Urbe nunc degunt, sanctissimorum Episcoporum conventum habeat, ac Deo amabilissimorum præfectorum sanctis, quæ hic sunt, monasteriis, faciatque ut omnes in scriptis præfatum impium, ac Deo repugnantem Origenem, qui & Adamantius, quique Presbyter fuit sanctissimæ Ecclesie Alexandrinæ, & ejus nefarias impiæque dogmata, capitulaque, quæ inferius ponuntur, omnimodis anathematizet. Jubet insuper: Ne aliter ordinentur Episcopi, aut Monasteriorum Hegumeni, nisi prius*

cum aliis omnibus hæreticis, qui de more in libellis anathematizantur (eos ibi recenset) prædictum etiam Origenem, qui Paganorum, Arianorumque insani à laboravit, unâ cum execrabilibus, impiisque ejus dogmatibus anathematizent. Et tandem ait: *Hæc porò eadem scriptissimus non solum ad sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum, & beatissimum Papam senioris Romæ, & Patriarcham Vigilium, & ad ceteros omnes sanctissimos Episcopos, & Patriarchas idest Alexandria, Theopoleos, & Hierosolymorum.* Hanc Epistolam mille maledictis excepit recens Origenis advocatus, cujus diceria capite sequenti refellam. Ubi hæc Epistola publicata fuit, atque teste Liberato à Vigilio Papâ, ac cum reliquis Patriarchis etiam à Petro Hierosolymitano subscripta, Origenis nomen novam infamiam subit, eodem inter damnatorum capita relato. De hac Origenis damnatione tunc vivens Facundus Hermianensis lib. 1. ad Justinianum Imperatorem cap. 2. scribit: *Invenit autem desideratam octacionem ex furore quorundam, qui sub nomine Christiano latenter in Ecclesia gentile Origenis dogma sectantur; Et quia per instantiam tuæ religionis ejusdem profani dogmatis iterata damnatio est &c.* Quibus doctissimus Antistes antè etiam Origenem damnatum fuisse declarat.

Hoc pacto Monachi Palæstini ad suos victores reversi Petro Patriarcha adnitente Origenistarum vires fregere expulsis his, qui damnato homini obstinati adhærebant. Hæc quidem accidere Sancto Quiriaco adhuc in antro Sancti Charitonis degente, nam cap. 13. Vitæ ejusdem hæc leguntur: *Quoniam autem quando legum Origenis diligens custos Nonnus turpissimo exitu expulit animam, & fractæ fuerunt omnes eorum vires, & cessavit bellum adversus Orthodoxos, & illi inter se invicem prælia cicerunt, & pericula, multi venientes in antrum Charitonis divino Quiriaco non parvam exhibebant molestiam ejus silentium, & quietem interturbantes.* Etenim Theodorus, Domitianus, ac reliqui Origenianæ factionis Duces paulò post Origenis damnationem procuratâ à Justiniano trium capitulorum proscriptione in pericula se conjecere, ac gravissimis dissensionibus afflicti sunt, ut suo inferius loco explicabimus. Monachiautem novæ Lauræ, ubi Nonnus, ac Leontius Origenianæ scholæ cathedram exerebant, detestandâ obstinatione damnatæ doctrinæ inhæserunt, donec anno 554. à Laurâ expulsi sanctioris dogmatis cultoribus locum dedere, ut eo anno nobis memorabitur. Hanc celebrem Origenis damnationem ubique à Patriarchis publicatam Baronius anno 538. recenset, sed circa annum 543. ex chronologica dissertatione de Zoili Alexandrini Episcopi initiis contigisse luculenter probatum est.

CAPUT II.

Justinianus ab Halloix obiectiõibus assertus. Illius in Theologicis disciplinis eruditio contra vulgarem sententiam demonstratur. Suidæ textus restitutus, ac reprehensus. Origenes jam olim antè Justiniani tempora ab Ecclesia damnatus, præsertim ab Heraclâ Alexandrino perperam hoc adversario pernegante.

TAm grave vulnus Origenianæ doctrinæ per Epistolam illam inlatum est, ut Sectarii remediis quibusque desperatis ad ultionem animum verterint, quod capite sequenti monstrabitur; neque enim ululus ausus est pro Origene contra Orbis Orthodoxi sententiam stare. At nudiussertius Leodiensis Advocatus